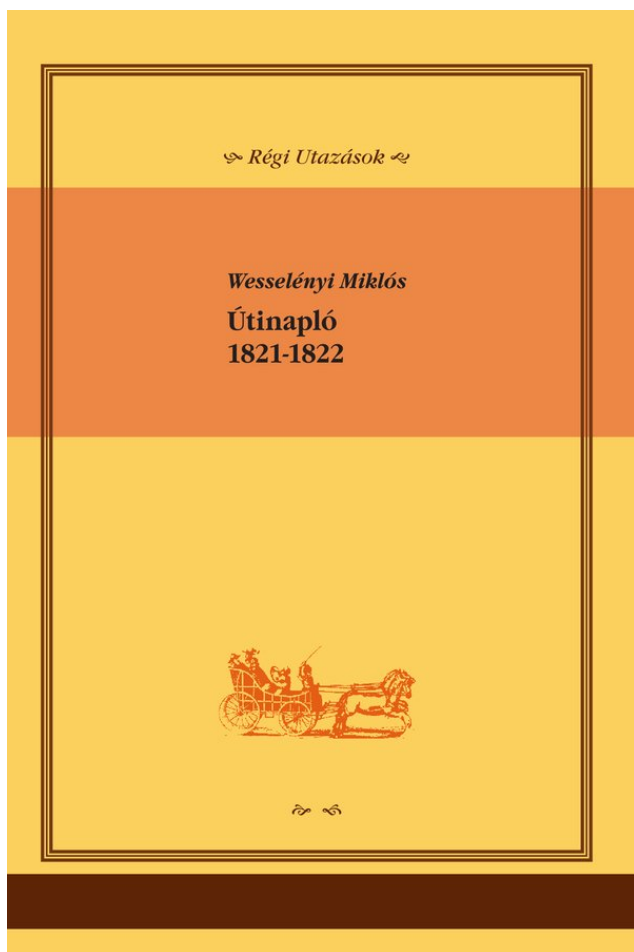

Ez a különnyomat szabadon és ingyenesen terjeszthető.

A könyv megvásárolható az
Ad Librum internetes könyvesboltjában

A bekeretezett szövegekre kattintva további információkhoz juthat.

A könyvvvel kapcsolatban további információ érhető el a kötet
weboldalán:
podpress.hu/Wesselényi

© 2008 Ad Librum Kft.
Minden jog fenntartva!

Az Ad Librum Kiadó és a PodPress az Ad Librum Kft. márkanevei.

A könyv adatai:

Szerző:	Wesselényi Miklós
Cím:	Útinapló 1821-1822.
Kiadás:	Ad Librum Kiadó
Kiadási év:	2008
ISBN:	978-963-87769-0-7
Terjedelem:	193 oldal
Méret:	A5
Ár:	1990 Ft
Közvetlen vásárlás:	shop.adlibrum.hu

Wesselényi Miklós
ÚTINAPLÓ
1821-1822

Ad Librum Kiadó
Budapest
2008

Ad Librum Kiadó
info@adlibrum.hu
<http://adlibrum.hu>

Felelős kiadó az Ad Librum Kft. ügyvezetője

ISBN 978-963-87769-0-7

A szöveg forrása:
Báró Wesselényi Miklós útinaplója, 1821-1822.
Concordia, Kolozsvár, 1925.

Wesselényi Miklós arcképének forrása:
Wikimedia Commons

E könyv kizárólag szabad szoftverekkel készült:
Operációs rendszer: Ubuntu (GNU/Linux)
Konvertálás: PHP
Tördelés: $\text{\LaTeX}$ 2_ε
Betűtípus: URW Palladio

A könyvvel kapcsolatban további információk érhetőek el
az alábbi címen:
<http://adlibrum.hu/Wesselenyi/>

Jan. 1. Az időre nézve igen csodálatos újesztendő vala ma. A therm. árnyékban 11 gr. A szép tavasziforma Nap egy özön embert csalt a Prater felé. Vagy két órám mulatsággal tölt el a szekerben, lóháton s gyalog sétálóknak tarka csoportjaik nézésében.

2-án. Tegnap és ma újra tanulhattam s rajzolhattam egy keveset; igaz, hogy nagyon kelletlen s vontatva megy, de annál inkább volnék hajlandó a lélekkel a testen nyeretett ezen győzelemmel büszkélkedni, ha nem félnék abba a hibába esni, amelyekben oly sokan vagynak, kik minden efféléket önön érdemüknek tulajdonítanak, amik pedig csak a környülmények következései. Testi vagy lelki szenvedéstől nem engedjük magunk leveretni s büszkén kérkedünk erőnkkel, de nem gondoljuk meg, hogy vagy szerencsés érzéketlenségünk, vagy a szokás, az idő vagy az ostromló szenvedéseknek mérgük kifuvása is helyettünk más ellenségeinket meggyengítette volt. Ne legyenek segítségünkre ezen környülmények s rohanjanak a testi fájdalmak s lelki gyötrelmek egész erejűnkben reánk, nevetségesen morzsalódik egybe rettenhetetlen erősségünk. Egy bizonyos pontig lehet túrni, azon túl nem; hogy ez a pont hol legyen, az résszerént függ kinek-kinek lelki erejétől, de nagyobbára a szenvedések iránt való különböző elfogadhatóságunktól (Empfänglichkeit).

11.-ik. Széchenyinél ebédelék. Ma vala a lófuttatások dijadójának első összejövetele. L. K.-t. nagyon megdolgoztuk. Valójában

vétek ennek a tökfilkónak az a felséges vagyon, de ha még szegény is volna, ugyan mivel maradna? Ostobasága igazán még a grönlandiaknál is korszakot alkotó lenne. Justinus szörnyen unalmas volt. Véget nem érő periodusokban dissertalt, nyelve a madeira bortól nehéz vala, de lábai annál könnyebbek, mert Fechtignek és nekem mindig reprodukálá az öreg „Dolly” volé és passage-jait.

13-án Ma D’Auvergne-el (Széchenyi Haushofmeister-jével) dissertálék nagyon hosszan politikáról. Egy szakács szájából következőket kelle hallanom: csak is a gazdaság felvirágoztatásában s a földműves osztály előnybe részesítésében van az állam igaz ereje. Ott, hol az ipar a manufactura s a kereskedelem az agricultura rovására emelkednek s ez a társadalmi osztály (a földműves) amaz (a kereskedő) alatt áll, tönkre megy a nemzet igaz cselekvő ereje. Az oly ország, mely existenciájának táplálékát nem belsejéből, hanem idegenből veszi, nem independens többé, más natioktól függ s így létele bizonytalan, Róma is csak addig volt igazán nagy, a míg konzuljait is az eke mellől hívta védelmére. Bécs 300.000 kardforgató polgárt tud előállítani s 3000 munka által erőssé vált izmus falusi ember az egész halom susztert és szabót szét tudná kergetni. Róma óriási nagy volt és saját sulya alatt omlott össze, mert voltak jó törvényei *naggyá lenni*, de nem *nagynak maradni*. Anglia is, kulturában és nagyságban tán már igen magasra hágott, de törvényhozói elég bölcsek valának neki oly törvényeket adni, melyek nemcsak erőteljesen növekvő ifjúságához, de hatalmas férfikorához is mértelen elegendők valának. Az ő szemében – úgymond – legméltobb existencia az önértzet által megédesített bírása és jó felhasználása, egy saját munkával, becsületesen megszerzett vagyonnak, azért is nem cserélné fel sorsát egyikkel sem azon nagyméltoságu fecsérőlkével, kik nagyobb részt, egy érdem nélkül kapott vagyont gondtalanul elpredálnak. Ez az ember szakács és K. herceg szolgálatában volt. Ott, hol a rangsorozat nem pénz s nem egy néhány rongyos kutyabőr szerint megy, a morális világban, d’Auvergne bizonyára inkább a herceg és K. még kuptájának is igen rossz lenne.

15-én. Mely fájdalmasan rezzente meg az a váratlan hír, hogy szegény Hunyady az éjjel meghalt. A Gabrielle halála annyira földhöz sujtotta egész lételét, hogy azóta mind betegeskedvén áldozata leve fájdalmának. Igaz, barátságos magyar, nyílt szív, cifraság s rejtékek nélkül való egyenes lélek, parolásság, a becsületességről való igaz s el nem facsart hévérzés szép vonásai voltak, bizodalmat s szeretetet ébresztő természetes képének. Én egy igen jó s kedves barátomat vesztém el benne. Mely sok órát álmodoztam még társaságban tölteni. Emlékezete legyen áldott s porai csendesen nyugodjanak!!

17-én. Fischert, aki betegségem alatt minden este meglátogatott a Calcul bureaujában meglátogattam s vele együtt az ujonnan erigált csász. Kunsthandlungba mentünk. Itt sok szép vagyon. A Kupferstichek nagyon drágák, a gipsz Abguszoknak áruk is elég nagy p. o. Egy haldokló görög Nusspamertől 150 fl. egy Venus med. 50 fl. egy térdeplő Venus 49 fl. Kép sok vagyon, de kevés jó. Egy csász. jutalmat nyert Haldokló Ábrahám s fiai igen szép, de Ábrahámnak teste, izmai igen elevenek, erősök s nem a haldokló, elaggó öreghez illők. A Corregio Magdálénája igen szép, még két Tájék s egy Hajótörés foglalták el figyelmemet. Az egésznek localéja s elrendezése igen csinos és szép. – Wittmannál ebédeltem Nagy Palival s feleségével. Onnan eljőve a rút zivataros időben ők gyalog voltak, reám pedig fiacker várt. Ajánlanám nekik szeremet, de rövid excusatiojukra a meghüléstől félve csak hirtelen beülék s elhajtaték. Későbbre vevén észre, hogy gorombaság volt ajánlásomat megújítva őket szállásokra nem vinni.

18-án. Bethlen Elek olvasá némely jegyzéseit Erdélyről, melyeket ki fog nyomtattni. Jól vagynak írva, nagyon igazak, de mind olyan szép teoriák, melyeknek ő egész életében in praxi az ellenkezőjét mivelte. Sokkal könnyebb egy lételünk magunkat felülmúló ünnepi állapotjában jól s szépen irni, mint környülálásaink ezerféle ingerein keresztül kitántorodás nélkül egy egyformaságú okos, consequens életet folytatni.

Ma vala a versfutás iránt való második gyűlés. Protocollum Jena Book, minden németül kezdődött s fog folyni. Magyarok állítják fel s ut dicitur a hazáért, a maradékért s mégis minden

németül – hát mindent az idegentől kell-e kölcsönöznünk? A magunk jó s elég gazdag nyelvünket megvetve éppen ezt a reánk nézve eleitől fogva oly gyászost kell-e választani? Hát minden nemzeti emlékből ki akarjuk-e a maradékot tagadni? Próbáltam ebben változást tenni, – hidegvérre oppositoria találtam s elszomorodva kelle felhagynom azon, hogy ezt az oly természetes helyességű s szükséges voltú dolgot a magyar mágnásság legjeleltebb tagjai közt kivihezzem!! Széchenyi nem akarja a dolgot most vitatni, mert úgy mond „ha a hungarizmust látják a dologban fennforogni, felülről akadályoztatni fog.” Hogy ettől tartani lehet, – szomorú dolog, de ha Széchenyi volnék, mégis kivinném.

19-én. Széchenyinéél Nagy Palival ebédelék. Langeszü ember. Tegnap a gyűlésben is jelen volt, a lóhoz semmit sem ért, mégis igen helyesen és jól szólott. Széchenyi persze mind földhöz beszélte, szóhoz sem hagyott egyet is jönni, de N. Paliban emberére kapott. Széchenyi ma újra több versen s formában fejezte ki, amit már százszor is csodálva hallék tőle, „hogy nincs út s alkalmatosság a hazának használni, hogy elléhasodott s elfajult hazánkfiak közt a legjobbak s legvilágosabb látásuk is ily félszeg képzelettel vagynak és így eloldaluak. Nálunk az akarat’ és pénzzel gazdagok a *nyelvre, a tudományokra, nevelésre, kereskedésre s gazdasági culturára* nézve mit sem tehetnének. A nyelv az az egyetlen kötés, mely alkalmas s elégséges egy nemzetet együtt tartani s melynek virágzása s közönséges volta, ha egy országnak nemzeti létet nem adhat is, de abba az állapotba helyezheti, hogy belső, vagy külső kedvező környülmények használásával nemzeti tételre s virágzásra juthat. Midőn egy nemzetnek nyelve elszűnik, nemcsak nemzeti létele, de neve is elenyész. Constitutiót egy két hónap alatt nyerhet egy nemzet, de ha akármi constitutio mellett is nyelve elholt, megszűnik nemzet lenni. – Magyarországon 1600 aranyat fog nyerhetni a legjobban futó ló s a leglelkesebb író 400 ft. váltócedulát. – Óh örökös Inconsequentia! Ha egy egy gazdag s befolyásos mágnás tudna, akarna s merne példájával s pénzzel a *nyelvre, a tudományokra* nézve munkálódni, mely virágzó haszon nem következne belőle. A kereskedés, a *gazdasági cultura*, mely origini s alsó polcon vagyon nálunk, mely

sokat, mely könnyen lehetne ezeken jobbítani? pedig ezek a való talpkövei a nemzeti erőnek s mégis Széchenyi panaszol azon, hogy nincs mező a haza javára munkálódni. Barathrumok nem nyílnak, hogy a bámuló nép előtt a haza szabadítására beleugrasunk. Fényes s exaltáló esetekben könnyű, ha csak hiuságból is, valamit tenni: „there is nothing magnanimous, when the whole world is looking on men in such circumstances will act bravely even from motives of vanity,” egy ármáda szeme láttára tündöklő kimenetelt ígérő pillanatban nem nehéz vitézül a halált megvetve bevágni, de midőn senki példája nem ösztönöz a maga kijelentése nem ingerel, senkitől nem láttatva egy elhagyatott poston, valaki anélkül, hogy nemes áldozatjának tündöklő hasznát remélhetné, kötelessége teljesítéséért a halállal bátran szembemegy, az a való belső érdemű vitéz „who is truly great and should be held up for our imitation and respect.” Nincsen semmi nagyszerű abban, ha az egész világ láttára történik, ily esetekben, ha csak hiuságból is, bátran cselekszenek az emberek. Széchenyi fájlalja, hogy nem egy férfiúi vagy ifjúi évében virágzó hazának lehet gyermeke, hogy nem anglusnak, vagy americanusnak született. Természetes, hogy kíváncsabb egy győzedelmesen előnyomuló sereg babérral fedezett tagjának lenni, de szabad-e, midőn az elementumokkal s a hatalmasabb ellenséggel küzdve a jó kimenetel reménysége is tűnik, kiszabott helyünkről elfutni, vagy azon tehetetlenül állani? Széchenyi egyszer magát ein moralischer Polluciantnak nevezte – nem egészen hibásan. Azon ezekkel, amit ő most fénnel elfecsérel, az ő *eszével* s az én *akaratommal* mennyit nem lehetne szegény hazánkért tenni, aminek felséges gyümölcseit a maradék áldva használná.

Örömmel s önnön meglepődéssel hallék N. Palitól egy ideát, mely bennem már ezelőtt 9 esztendővel született volt hogy egy társaságnak kéne egybeállani, mely minden régi jó szavainkat, szokásból kijött kitételeinket egybeszedné, a még el nem nevezett s eddig nem ismert dolgokra jó magyar kifejezéseket találna s az efféle helyesnek talált szókat auctoritásánál fogva civitate donálná, mely mód által egy tökéletes szótárja formálódnék meggazdagodott nyelvünknek. Minő haszon, minő nyereség

lenne ez! De hiába, pium desideriumnak marad, mert jutalmak kellene, egyetértés, közérzés s buzgóság volna reá szükséges. Ha a legkönnyebb lábú lovaknak áldozott 1600 arany erre s a legszükségesebb tárgyakban megjelenendő legfontosabb munkákra szánódnék, mely megmérhetetlen hosszú előmenetel lenne következése.

20-án. Dignum már három nap óta nem jön, bizonyosan beteg. Az anglus nyelv tanulása előmenetellel foly; újra egész munkássággal igyekszem.

Széchenyi tegnap N. Pali előtt bámulással dicsérte serény progressusaimat, – én pedig örökké a lassú előhaladásért teszek magamnak – azt hiszem méltatlan – szemrehányásokat. Hogy jut az ember olykor a dicsérethez, – de gyakran éppen ily méltatlanul gyaláztatunk s plus minus sese tollunt.

Az esős, lágy, hó és fagy nélkül való idők még mind tartanak. Lehet mondani, hogy még tél teljességgel nem volt.

21-én. Széchenyi azt mondta, hogy talán a bátyja, Pál is jön Angliába. Ezt szeretném. Széchenyi most újra a pénzét keveseli a kívánt célra s útra. Ezt már több ízben hallám tőle, de az ellenkezőjét még többször. A minapában hasonló kinyilatkoztatására nyílt szívvel tevék nála kérdést, hogy magának szükségéhez képest ha elegendő pénz nem fog lenni, hogy fog nekem adhatni? én pedig genierozni teljességgel nem szeretném. Feleletje az volt, hogy az az egynehány ezer forint néki bizonyosan nem fog különbséget csinálni. De az a kérdés előttem most is fennmaradt. Majd midőn sok szükséges s százszor több szükségtelen költségei s vásárlásaira minden pénze is alig fog jutni, hogy fog nekem adhatni? A nála lévő 10 m. forintom hamar elfogy, utazás, lóvásárlás abból ki nem telik. Ő hozzám való barátságból s régen s sokszor adott szaváért vagy maga megszorításával is teljesíti ígéretét, vagy nem. Az első esetben genieroznám, az utolsóban egy idegen országban pénz nélkül gutta módra genierozódnám; egyiket oly kevésbé akarom, min a másikat. – Ő Sibón, minek-előtte még az utazásunkról szó is lett volna, azt ajánlotta, hogy nekem helybe Sibóra küldve egy anglus ménlovat szerez 400 £ért s ha kell kancát is, az árát csak 4–5 eszt. Mulva kívánván. Mi-

dón az utazásra reábeszél, ajánlása az volt, hogy semmi pénzt is magammal nem vivén, amibe az én magam költségei fognak kerülni, avval néki leszek adós. Ezt Debrecenben s Diószegen is több ízben mondotta s minden ellenvetéseimet finantialis s jövedelmi állapotjának (azokat írásból is megmutatván) jó lábon való lételeből avval rontotta le, hogy ez, amit értem teend, neki legkisebb áldozatába sem kerül. – Diószegről irt levelében ez a kifejezése: „Du vrauchst keinen Kreutzer mit zunehmen, wir können schon auch mehrere Jahre zusammen reisen.” Feljövő útunkban is ő maga calculálta az én költségeimet a summát véve 30.000 frtra, melyből 10 m. az enyém nála van, 20 m.-t ő vorstreckol. – Ha mindezek után most, vagy majd másként gondolkozna gyenge, ha másként cselekedne nyomorult ember lenne. — Nem tudom s nem is akarom csak meg is gondolni.

22.-én. Széchenyi Pált ma sokat persuadeáltam, hogy Angliába jöjjön. Kedve nagy van reá, de azt mondja, hogy öreg anyja mindegyiknek elutazását (mert Lajos a fiával Olaszországba ment) felette fájdalmasan venné s ezért nem jöhet. Ha igazán ez az oka s nem egyéb, sajnálom érte s becsülöm.

23.-án. Ma 9 órát tanultam angolul s meg vagyok elégedve türelmemmel és kitartásommal. Nyelvemsterem már több mint egy hete nem vala nálam s mégis ez idő alatt többet haladtam, mint az előtt 2 hét alatt. Fogfájása miatt nem jött Dignom, de holnap újra kezdi a leckéket. Ma Széchenyinél ebédelék testvérével Pállal és Fechtiggel. Sokat beszélénk a tervezett lovar-egyletről s a vers. futásokról. A vélemények nagyon különbözők, mindenki beszél róla, de ez a minden bizonynyal consequentiáiban is oly hasznos dolog, annyi oppositiora talál, hogy nagyon félő, soha sem fog létre jöhetni. Mi eredmény várható más nehezebb s komolyabb dolgokban Magyarországon, ha ez a hasznos és kellemes terv nem tud prosperálni?

24.-én. Ma valék Jelineknél (a császár Kammerdienerjénél), kit a híres erdélyi út óta ismerek. Mivel az ilyen fajta ember, néha inkább hat a nagyok kedélyére, mint bármelyik miniszter, tegnap elhatározók, hogy informálni fogjuk intencioinkról s én lettem kiszemelve e kellemes feladatra. Eleinte nagyon ellenkező véle-

LEGYEN ÖN IS SZERZŐNK!

Az Ad Librum PodPress szolgáltatása keretében mindazt kínálja, ami kéziratából professzionális könyvet hoz létre:

- könyvészet (ISBN beszerzés, vonalkód készítés, kötelespéldányok kezelése, helyes címnegyed és bibliográfiai adatok);
- szöveggondozás (gépelési, nyelvtani, központosági, nyelvhelyességi, stiláris hibák javítása, egységesítés);
- tördelés (megfelelő oldal és tükör kialakítása, szövegközi helyes tipográfia, jegyzékek létrehozása, képek szkennelése);
- borítótervezés (beleértve a jogtisza illusztráció beszerzését, együttműködésben a szerzővel);
- digitális nyomtatás (Xerox színes és fekete gépeken többfajta méretben és kötészettel);
- marketing (külön weboldal minden szerzőnek, boltmarketing, letölthető részlet (mint ez a pdf fájl is), hírlevél, prospektus);
- terjesztés (saját online könyvesbolt, partnerboltok és könyvesboltláncok).

A végeredmény olyan könyv, amely megfelel a kiadói és könyvterjesztői elvárásoknak.

KÖNYVEK KÍVÁNSÁGRA!

A kívánság szerinti digitális nyomtatás egyszerre csak kis sorozat (20-500 példány) finanszírozását igényli, a gyors utánnyomások révén pedig korlátlan ideig a könyvpiacon tarthatóvá válik a kötet.

További információ:

<http://podpress.hu/>

<http://adlibrum.hu/>

Ad Librum Kft. irodája

Porta Irodaház 5. em. 17. 1107 Budapest, Mázsa tér 2-6.

Tel: (06-1) 814-2590, (06-20) 510-1558. Email: info@adlibrum.hu

ADJA KI KÖNYVÉT!

Szerzői és intézményi kiadások gondozása